

Potrebna je zlasti korenita moralna prenova

Parlament in vlada sta na zadnji zločin mafije na Siciliji, katere žrtvi sta postala general Dalla Chiesa, prefekt v Palermu, in njegova mlada žena Emanuella, odgovorila tako, da je prvi z največjo naglico odobril zakonski osnutek, ki vsebuje ukrepe za zatrtje tega pojava, druga pa je prav tako z veliko naglico ustanovila visoki komisariat za boj proti mafiji, na čelo katerega je postavila voditelja civilne varnostne službe De Francesca, ki je hkrati novi prefekt v Palermu.

Kdor razmere na italijanskem Jugu in zlasti na Siciliji pozna ali iz pripovedovanja obiskovalcev ali iz pisanja dnevnega in periodičnega tiska, se bo upravičeno vprašal, kako je mogoče, da sta vlada in parlament nekaj stvarnega ukrenila proti mafiji le potem, ko je ta zahrbtno umorila uglednega predstavnika italijanske države na otoku. Znano je namreč, da mafija ni nov pojav za Sicilijo, čeprav je v zadnjih letih le »izpopolnila« oblike zločinskega delovanja. Znano je prav tako, da je ta pojav več kot 15 let preiskovala posebna parlamentarna komisija in da je ustreznih zakonskih osnutkov ležal več kot dve leti v predalih parlamenta. Zakaj in čemu tako obotavljanje?

Naglica, ki sta jo zdaj pokazali pristojni poslanski komisiji, ko sta takorekoč v 24 urah odobrili zakonski osnutek v zvezi z mafijo, in naglica, ki jo je pokazala vlada z ustanovitvijo visokega komisariata, kažeta, da je država hotela predvsem rešiti svoj ugled in pomiriti široko italijansko javnost, ki prav gotovo v ogromni večini sploh ne more razumeti, kako je mogoče, da po tolikih letih obstajajo take razmere na Siciliji in na Jugu sploh. Pod streli mafijcev je letos samo v Palermu padlo 105 ljudi, da ne omenjamo drugih zločinov na Jugu, katerih žrtev je že več stotin.

Spričo tako grozotnih razmer lahko pri- trdimo tistim, ki pravijo, da je državna oblast na Jugu izredno šibka, in predstavljajo mafija, camorra in podobne organizacije ne samo vzporedno oblast z državo, temveč pravo in edino oblast.

Na Siciliji je mafija star pojav, saj je obstajala še pred zedinjenjem Italije. Ne gre torej za pojav, ki je nastal le kot posledica družbeno-gospodarskih odnosov,

dalje na 2. strani ■

KAJ JE STORITI JERUZELSKEMU?

V Evropi gotovo ni človeka, ki bi si želel biti na mestu generala Jaruzelskega, čeprav ima mož veliko oblast. A le malokdo ima pred seboj tako negotovo in temno bodočnost kakor on. To bi se moglo reči tudi o njegovi državi, o Poljski. Toda države vedno nekako vzdržijo, medtem ko lahko njihovi voditelji izginejo v nič, in ne samo taki, ki so povzemali melodijo za drugimi, ampak tudi tisti, ki so igrali prvo violino, ki jo igra danes Jaruzelski.

31. avgusta je v večjih poljskih mestih, pa tudi v podeželskih mestecih na stotisoče Poljakov javno pokazalo svoje nestrinjanje z vojaškim režimom in svoje nasprotovanje diktaturi, ki je uvedla vojno stanje na Poljskem in proglasila sindikat Solidarnost za ilegalen. Ravno na 31. avgust je padla druga obletnica formalne ustanovitve neodvisnega sindikata. Ljudje so šli na ceste demonstrirati za prepovedani sindikat in vzklikali gesla z njegovimi zahtevami, ali pa s simbolnim polaganjem šopkov v obliki križa ali tudi kako drugače izrazili svojo zahtevo po političnem pluralizmu in po svobodnem sindikatu.

Jaruzelski ima policijo in kot se zdi, ga uboga tudi vojska. Proti pričakovanju in proti svoji lastni tradiciji se je postavila na stran diktature. Toda če se Jaruzelski kdaj ponoči prebudi, ne more več zaspiti ter začne premišljevat o svojem položaju in prihodnosti, ga mora postati strah. Če je količikaj inteligenten — to ni povsem izključeno niti pri vojaških diktatorjih — se mora zavedati, da s takim režimom in s takimi metodami ne more in ne bo mogel nikoli pripeljati Poljske do notranjega miru in do blaginje ter si pridobiti ljudske simpatije. Kaj torej hoče doseči? V čem vidi svoj cilj?

Sedanje dogajanje na Poljskem si je mogoče logično razlagati samo s tem, da Jaruzelski ve, da je alternativa sedanjemu stanju samo sovjetska okupacija. To je skoro gotovo zvedel od Brežnjeva, ko ga je obiskal malo pred svojim udarom. Nedvomno mu je Brežnjev dejal: »Ali izvedete vojaški udar, ali pa bomo vkorakali mi!« To je bilo mišljeno resno in tako je Jaruzelski to tudi razumel. Seveda tega ne more javno povedati. Toda ko je napravil udar in ko je zdaj ukazal svoji policiji nastopiti proti delavcem, je to gotovo storil v zavesti, da je s tem rešil Poljsko pred veliko hujšo nesrečo, in to je najbrž tudi res. Poljsko delavstvo in vse ljudstvo tega ni zvedelo, to ni bila novica za javnost. Toda kdor zna misliti, to lahko ugane. General Jaruzelski svojega udara pač ni izvedel iz zvestobe do komunizma in iz ljubezni do Brežnjeva, ampak iz strahu pred njim. Odločil se je za manjše zlo, da bi odvrnil večje zlo.

S tem si je edino mogoče razlagati sedanje dogajanje na Poljskem. Poljski škofje to mogoče vedo, zato so sorazmerno obzirni do Jaruzelskega. Opominjajo ga, ga svari in grajajo, toda iz njihovih ust ni slišati vehementnih obtožb. Prav tako ne iz papeževih ust. Lech Walesa baje lahko lovi ribe v svoji internaciji in se je tudi zredil, po čemer se da sklepati, da mu osebno ni prehudo. Zaprt je pač zato, ker spada to k »manjšemu zlu«, katerega izvor pa je v Moskvi, odkoder prihajajo tudi grožnje z večjim zlom.

Toda kako se bo to končalo, bodisi za Poljsko bodisi za Jaruzelskega? Tega pa ne more danes še nihče reči. Gotovo je le, da Jaruzelski ne bo vzdržal toliko časa kot Poljska, kot poljsko delavstvo in kot poljska Cerkev.

Pismo evropskemu parlamentu o rabi slovenščine

Poslanec Proletarske demokracije v evropskem parlamentu Mario Capanna se je v pismu obrnil na predsednika evropskega parlamenta Dankerta, da bi ta odgovoril na vprašanje v zvezi z javno rabo slovenskega jezika v Italiji.

Poslanec Capanna se v svojem pismu sklicuje na znani primer prof. Sama Pahorja. Natančno obnovi vse dogodke, ki se

nanašajo na ta primer, potem pa prosi predsednika evropskega parlamenta Dankerta, da bi na osnovi sklepne helsinške listine, evropske konvencije o človekovih pravicah in osmega odstavka preambule k ustavnim listinam Evropske gospodarske skupnosti sprejel naslednje ukrepe:

da bi pri italijanski vladi posredoval za

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. septembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.00 Mladinski oder: Fran Milčinski: »Ptički brez gnezda« - 4. del; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Narodnozabavna glasba; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturna panorama - Zabavni program; 16.30 Hit Parade; 17.30 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 13. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na obisku pri...; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina« - 9. del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Gaetano Donizetti: La Favorita (prv oin drugo dejanje); 11.45 Literarni listi; 12.00 Kulturni dogodki; 13.00 Poročila; 13.20 Iz studia neposredno; 14.00 Kratka poročila; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Na obisku pri...; 17.30 Romantične melodije; 18.00 Socialno vprašanje v slovenskem romanu. 19.00 Poročila.

■ TOREK, 14. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na obisku pri...; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina« - 10. del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Gaetano Donizetti: La Favorita (tretje in četrto dejanje) 11.30 Literarni listi - Segajmo po zvezdah!; 13.00 Poročila; 13.20 Iz studia neposredno; Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tone Seliškar: »Bratovščina sinjega galeba« - 2. del; 14.55 Diskoteka; 15.30 Zapiski s potovanj; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Na obisku pri - Romantične melodije; 18.00 Eugenio Palmieri: »Lažnivec« - 4. dejanje; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 15. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na obisku pri...; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina« - 11. del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Baletna glasba 11.30 Literarni listi; 12.00 Epigram - odraz časa in razmer; 12.45 Pristopanje k delnim oddajam: Slovenska skupnost: »Organski načrt vseh proizvodnih dejavnosti je pogoj za gospodarski razmah tržiške pokrajine«; 13.00 Poročila; 13.20 Iz studia neposredno; 14.00 Kratka poročila; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Na obisku pri - Romantične melodije; 18.00 Slovenski umetniki na Montmartru; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 16. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na obisku pri...; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina« - 12. in zadnji del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični koncert na ploščah; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na počitnice; 13.00 Poročila; 13.20 Iz studia neposredno; Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tone Seliškar: »Bratovščina sinjega galeba« - 3. del; 14.45 Diskoteka; 15.30 Zapiski s potovanj; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Na obisku pri...; 17.30 Romantične melodije; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 17. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na obisku pri...; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Mihail Jurjevič Lermontov: »Junak našega časa« - 1. del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Komorni koncert na ploščah; 11.30 Literarni listi; 12.00 Roža mogota; 13.00 Poročila; 13.20 - 16.00 Iz studia neposredno; 14.00 Kratka poročila; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Na obisku pri...; 17.30 Romantične melodije; 18.00 Kulturni dogodki; 18.25 Prijubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 18. septembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Videti, vedeti, vaditi - mali leksikon telesne kulture in prostega časa; 8.30 Potpuri napevov in melodij; 9.30 Dramatizirani roman: Mihail Jurjevič Lermontov: »Junak našega časa« - 2. del; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Antala Jancovisca; 11.30 Literarni listi; 12.00 Magične ura; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tone Seliškar: »Bratovščina sinjega galeba« - 4. in zadnji del; 14.40 Diskoteka; 15.30 Gremo v kino; 16.00 Klasični album; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.40 Romantične melodije; 18.00 Kalejdoskop humorja; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Arabsko zasedanje v Fesu

Po pisanju tiskovne agencije Združenih arabskih emiratov naj bi bili državni poglavarji članic Arabske lige na sinočnjem zasedanju za zaprtimi vrati v Fesu že odobrili enoten mirovni načrt, ki naj bi združeval predloge ameriškega predsednika Reagana, saudskega princa Fahda in tunizijskega predsednika Burgibe. Sklenili naj bi bili tudi, da preklicajo mandat arabskim mirovnim silam v Libanonu. Tudi druge tiskovne agencije s področja Perzijskega zaliva poročajo, da je Sirija že pristala na zahteve raznih arabskih vlad, naj umakne svojih 25 tisoč vojakov iz Libanona skupno z umikom izraelskih čet.

Na sinočnji seji je nastopil tudi palestinski voditelj Arafat, ki naj bi bil predlagal, naj Arabci zavzamejo spravljivo sta-

lišče do ameriškega načrta za Bližnji vzhod. Ko je poročal o sklepih, ki so jih sprejeli na nedeljskem zasedanju Organizacije za osvoboditev Palestine, naj bi bil Arafat med drugim zatrdil, da je palestinska organizacija pripravljena priznati Izrael, če se Tel Aviv umakne z zasedenih arabskih ozemelj, med katera je treba všteti tudi vzhodni del Jeruzalema, in prizna, da je Organizacija za osvoboditev Palestine edina predstavnic palestinskega ljudstva.

Maroški funkcionarji pa so povedali, da prevladuje na vrhunskem sestanku optimistično vzdušje in da bodo prav gotovo razrešili nekaj temeljnih vozlov arabskega sveta.

Tudi danes, to je na tretji dan sestanka, poteka razprava za zaprtimi vrati in mednarodnemu tisku ne posredujejo informacij. Vsekakor pa predvidevajo, da se bo zasedanje končalo že nocoj ali najkasneje jutri zjutraj, ko bodo objavili uradno sporočilo. Včeraj so brez pojasnil preklicali tiskovno konferenco uradnega glasnika, maroškega zunanjskega ministra Mohammeda Boucette.

—o—

Zaupnica Beginu

Izraelski parlament je s 50-timi glasovi proti 40-tim odobril zaupnico Beginovi vladi za njeno ravnanje v libanonski krizi. Zavrnil je tudi resolucijo laburistične opozicije, ki je grajala bombardiranje Beiruta in zahtevala, naj se izraelske čete takoj umaknejo iz Libanona.

Delovanje vlade sta zagovarjala ministrski predsednik Menachem Begin in obrambni minister Ariel Sharon. Poudarjala sta zlasti, da je bil s posegom v Libanonu zagotovljen mir Galileji in njenim prebivalcem in v dobršni meri tudi celemu Izraelu in njegovim državljanom. Kritike opozicije in tujine zaradi bombardiranja Beiruta je Begin zavrnil s trditvijo, da je odstranitev Palestincev prihranila življenje neštetim ljudem. Obrambni minister Sharon pa je zatrdil, da njegove čete niso imele namena zasesti zahodnega Beiruta, a se je moral pretvarjati, da je to njihov namen, da bi tako dosegel umik Palestincev.

Potrebna je zlasti...

■ nadaljevanje s 1. strani

temveč je sestavni del miselnosti tamkajšnjega prebivalstva. Zato dvomimo, da bi mogli le »zunanj posegi«, kot so na primer ustanovitve visokega komisariata in novi zakonski ukrepi, odločilno prispevati k dokončni odpravi tega pojava. Potrebna bi bila predvsem splošna in korenita moralna prenova, ki pa je ne gre vsiliti od zunaj, temveč za katero bi se moralo odločiti prizadeto ljudstvo samo. Če do tega ne bo prišlo, se utegnejo razmere še poslabšati in bodo vse žrtve zaman.

PISMO

EVROPSKEMU PARLAMENTU O RABI SLOVENŠČINE

■ nadaljevanje s 1. strani

naglo normalizacijo problema o rabi slovenščine v Italiji (v deželi Furlaniji-Juljski krajini);

da bi zahteval, da se v Italiji spoštuje javna raba slovenščine, ki je neizpodbitna pravica in je italijanska zakonodaja ne označuje kot prekršek.

V zadnji točki svojega pisma pa vprašuje, kakšne druge pobude namerava sprejeti evropski parlament v zvezi z vprašanjem spoštovanja jezikovne identitete Slovencev v Italiji.

MUBARAK V BEOGRADU

Egiptovski predsednik Mubarak je prišel na uradni in prijateljski obisk v Romunijo. Ta država je edina iz sovjetskega bloka, ki ima normalne diplomatske odnose tako z Egiptom kot tudi z Izraelom. V tem oziru je tako za Kairo kot za Jeruzalem zanimiva in je v bližnji preteklosti že opravila nekaj pomembnih posredovalnih potez. Pogovori med Mubarakom in Ceauscescom se bodo nanašali predvsem na problematiko Bližnjega vzhoda, pa tudi na

politiko neuvrščenosti in pa seveda na medsebojne odnose.

Egiptovski predsednik je bil prej na obisku v Jugoslaviji, kjer je imel pogovore s trenutnim predsednikom Stambolićem, predsednico zvezne vlade Milko Planinc in z drugimi političnimi osebnostmi. Med beograjskimi pogovori so ugotovili enotnost pogledov na najvažnejše mednarodne probleme, pri čemer niso opustili vloge, ki jo še dalje ima gibanje neuvrščenih.

Federativne države v Evropi

Takorekoč vsak dan uporabljamo izraz zvezna država, federacija in podobno, posebno v zvezi z Jugoslavijo, ne da bi se pravzaprav jasno zavedali, kaj izraz federativna republika oziroma država dejansko pomeni in ne da bi vedeli, koliko je takih federacij v Evropi. To je znano le kakim zunanjepolitično posebno podkovanim ljudem.

Poleg Jugoslavije sta v vzhodni Evropi še dve zvezni državi in sicer Sovjetska zveza, katere uradno ime se glasi Zveza sovjetskih socialističnih republik, in Češkoslovaška, z uradnim imenom Češkoslovaška socialistična republika. Medtem ko je ta sestavljena iz dveh avtonomnih de-

letjih. Danes pa vodi federativna ureditev — v nasprotju s federativno ureditvijo v vzhodnoevropskih državah — do tega, da ima vsaka avtonomna dežela v Avstriji ali Nemčiji svojo lastno vlado, ki je lahko drugačne politične barve kot osrednja vlada. To je glavna značilnost federativne politične ureditve v Avstriji in Nemčiji. Osrednja vlada mora spoštovati in tudi spoštuje tako politično avtonomijo dežel, ki pa so se seveda domenile za skupno vsedržavno ustavo. Ta pa dopušča posameznim deželam veliko avtonomijo pri reševanju gospodarskih, socialnih, kulturnih in tudi političnih problemov na njihovem ozemlju.

Med zvezne države v zahodni Evropi bi lahko šteli še Veliko Britanijo in Belgijo, čeprav formalno ta zadnja ni federacija. Je pa to dejansko, kajti Valonija in Flamska uživata popolno politično avtonomijo, enako tudi kulturno. Njuno ozemlje je točno določeno in razmejeno, le glavno mesto Bruselj jima je skupno in zanj se še bije politični boj med obema deželama oziroma narodoma. V nekako federacijo se počasi razvija tudi Španija, vendar formalno še ni federacija. Federativno ureditev ima tudi Švica, a ne po narodnostih, ampak po kantonih.

Evropa za zdaj ne pozna nobene zvezne države konfederativnega tipa, o kateri pa zdaj začenjajo govoriti politiki in politologi ter ustavni strokovnjaki v Jugoslaviji, ker niso gotovi, ali je sedanja ureditev Jugoslavije z avtonomijami republik še federacija ali je že bolj podobna konfederaciji, tj. zvezi držav.

Tri zgodovinske knjige

V zvezi z veliko arheološko razstavo »Severin — med rimsko dobo in preseljevanjem narodov« v Ennsu v Gornji Avstriji je izšlo pri avstrijskih in nemških založbah tudi več zanimivih knjig zgodovinskega značaja, ki osvetljujejo tisti čas.

Najprej je treba seveda omeniti obširni vodnik po omenjeni razstavi, ki nosi isti naslov kot razstava. Gre za izredno bogato in razkošno tiskano knjigo, ki šteje blizu 700 strani in je bogato ilustrirana tako s črno-belimi kot z barvnimi fotografijami razstavljenih predmetov in slikovnih reprodukcij. Vsebuje namreč kar 327 črno-belih in 49 barvnih slik oziroma ilustracij ter je tako prvovrsten pripomoček za vsakega arheologa in zgodovinarja, ki se ukvarja z omenjenim obdobjem, to je z drugo polovico 5. stoletja po Kristusu. Ta bogati vodnik po razstavi je izdala gornjeavstrijska deželna uprava, knjigo pa je uredil dr. Dietmar Straub. Pri njej je seveda sodelovala cela vrsta strokovnjakov za razna zgodovinska področja, med njimi tudi štirje madžarski zgodovinarji in en nemški. Tudi cerkvene ustanove, zlasti škofijske, so sodelovale pri izdaji te knjige, ki jo prodajajo kljub njeni obširnosti in razkošni opremi po zelo nizki ceni, namreč samo po 100 šilingov izvod, v italijanski valuti približno 8.000 lir. Ta vodnik po razstavi je velikega pomena tudi za tistega zgodovinarja oziroma izobraženca sploh, ki si razstave ne more osebno ogledati.

V zvezi z razstavo je izšla tudi nova izdaja slavitega, za zgodovinarje zgodnjega srednjega veka zelo važnega spisa »Življenje svetega Severina«, ki ga je napisal eden izmed Severinovih menihov in spremljevalcev, Eugippius. Ker je torej menih Eugippius Severina sam ne le poznal,

dalje na 5. strani ■

»PERU' IN ZNAMENITOSTI INKOV«

Slovenska prosveta prireja v ponedeljek, 13. septembra, predavanje Toneta Zrnca na temo: »Peru' in znamenitosti Inkov«. Predavatelj bo prikazal vrsto diapozitivov. Večer bo v Peterdinovi dvorani v Trstu, ul. Donizetti 3, ob 20.30.

žel ali delov, Češke in Slovaške, obsega Sovjetska zveza 15 avtonomnih republik. Te so Ruska republika, Ukrajina, ki je po prebivalstvu največja za pravo Rusijo, šteje namreč blizu 50 milijonov prebivalcev, Bela Rusija — ta ima devet in pol milijona prebivalcev, Estonija, Letonska, Litva, Moldavija, Armenija, Georgija ali Gruzija, Azerbejdžan, Kazahstan, Kirgizistan, Uzbekistan, Tadžikistan in Turkmenistan. Šest izmed petnajstih sovjetskih republik jih torej leži v srednji Aziji. V zahodni Evropi so prave zvezne države Zahodna Nemčija, Avstrija in Vel. Britanija. Nemčija je bila vedno zvezna država razen v Hitlerjevem obdobju, ker nacizem seveda ni mogel dovoliti posameznim nemškim deželam kake resnične avtonomije, saj je stalno poudarjal geslo: en voditelj, ena država, en narod. Tudi Avstrija je bila že od vsega začetka zvezna država in to v taki meri, da je imela vsaka dežela celo svojo lastno vojsko in so se lahko posamezne dežele bojevale med seboj, čeprav so imele skupnega cesarja. To je veljalo tudi za Nemčijo. Seveda v prejšnjih sto-

NEDIŠKI PUEBI

Priljubljeni beneški zbor Nediški puobi iz Podbonesca je opravil izreden podvig: v povezavi z Zvezo slovenskih izseljencev iz Benečije je ponesel slovensko domačo pesem med beneške izseljence v Kanadi. To je bila priložnost za poživitev vezi med Benečijo in oddaljenimi sinovi, za utrditev zavesti, a tudi ugleda Benečanov v svetu.

Nediški puobi so imeli pet koncertov v krajih Thunder Bay, Vancouver, Nanaimo in Toronto. Poleg tega so dvakrat zapeli pri službi božji. Skupno so imeli vsaj 3.000 poslušalcev. S pomočjo kanadskih Benečanov je gostovanje slovenskega zbora iz Podbonesca pripravil Ado Kont.

Marilyn - izkoriščani mit

Težko je ustvariti, a še težje uničiti neki mit, mu dati njegove prave razsežnosti. Ljudje pa se danes, mogoče bolj kot kdaj koli prej, zanimajo za take okolnosti. Dovolj je, da pogledamo v katerokoli knjigarno, pa bomo v njenih izložbah videli življenjepise slavnih mož in žensk vseh časov. Knjige o življenju Julija Cezarja, Musolinija, Katerine velike, Kleopatre, Napoleona, Che Guavare, pevcev in pevk, pa tudi filmskih igralcev, kot Rodolfo Valentino in Marilyn Monroe. Podobno čtivo gre baje odlično v promet. Zakaj je tako, je drugo vprašanje, tokrat bi ob dvajsetletnici nejasne in zagonetne smrti te hollywoodske zvezde skušali nekoliko razmisliti o njeni pravzaprav tragični usodi.

V teh dneh sta njena podoba in mit spet oživela med ljudmi. Veliko se govori in piše o njej; še sveža je npr. vest, da bodo skušali razjasniti okoliščine njene smrti. Splošno mnenje je, da je šlo za samomor, vendar nekateri zagotavljajo, da so jo ubili.

Vsekakor drži, da Marilyn Monroe spada med tiste osebe, ki še žive postanejo simboli nečesa. Po njihovi smrti pa spomin nanje vzbuja v ljudeh verižne reakcije občutkov, čustev in sanj, postanejo mit. Marilyn Monroe je za mnoge predstavljala eros, lepoto, naivnost in nemir. Prav ta mešanica lepote in nemira pa je ustvarila mitičnost njene osebe.

Kljub lepoti, uspehom, ki jih je dosegala v

svojem poklicu, pa lahko rečemo, da ni imela srečnega življenja. Imela je nesrečno mladost. Kot otrok je izgubila starše, večkrat je doživela napetost posinovljene sirote, trije ponesrečeni zakoni, njena smrt, vse to nam je lahko v dokaz, da je lepa Marilyn skrivala v sebi tudi občutljivo in od življenja razrvano dušo.

Hollywoodski režiserji pa so njeno podobo znali temeljito izkoristiti, postala je simbol ameriške filmske industrije. Smatrali so jo samo za muhasto, lepo zvezdo, ki sama ne ve kaj hoče. Njena lepota in simboli, ki jih je predstavljala so zakrivali njeno notranjost, njeno pravo osebnost. Smejali so se ji, ko je izrazila željo, da bi igrala vlogo Grušenke v Bratih Karamazovih. In če je komercialni Hollywood znal izkoristiti njeno podobo, ko je bila živa, se to dogaja tudi danes.

Marilyn je postala gospodarski podvig, ki prinaša milijarde. Knjige, plakati, nalepke, majice in brisače... v vseh primerih, pa je upodobljena lepota, vabljivo dekle, sex simbol Amerike v letih 50, vedno pa je nedosegljiva podoba iz sanj, pravi mit.

Ko pa človek vidi kak njen film, se neizogibno zave, da se pod njeno podobo skriva nekaj žalostnega, skrivnostnega, trpečega in grenkega. Njena navidezna brezskrbnost skriva za svojim obrazom, očmi, pogledom, lasmi in postavbo vso tragiko njenega življenja.

Ob smrti bivšega župana Mihe Guština

V starosti skoraj 81 let je v nedeljo, 5. t.m., po krajši bolezni umrl v tržaški bolnišnici Miha Guštin, bivši župan na Repentabru. Z njegovo smrtjo je legel v grob prišten Kraševac, ki je odlično poznal razmere v domači vasi ter občini ter je več kot eno desetletje častno in pošteno opravljal svoje županske dolžnosti.

Slovenska skupnost je pred občinskimi volitvami leta 1964 prav gotovo imela srečno roko, ko je na priporočilo in nasvet svojih prijateljev in somišljenikov na Repentabru kandidirala za župana Miho Guština, ki je tedaj že bil upokojen, a še vedno pri krepkem telesnem in umskem zdravju. Nekaj časa se je Guštin obotavljal, a je na prigovarjanje svojih najožjih prijateljev vendarle sprejel kandidaturo in tedaj je lista Slovenske skupnosti z nosilcem Miho Guštinom tudi prodorno zmagala na volitvah. Za pokojnika se je tedaj pričelo novo življenjsko razdobje, saj se je moral soočevati s kopico problemov, ki mu niso bili niti približno znani. Priznati pa je treba, da se je novi župan kaj hitro odlično znašel v novem okolju ter s svojo naravno nadarjenostjo, dobrodušnostjo in optimizmom kmalu postal odločilen dejavnik v upravnem življenju repentabske občine in tudi v širšem zamejskem okolju.

Domačini mu morajo biti hvaležni, ker je občinska uprava pod njegovim vodstvom izvedla vrsto javnih del ter rešila kopico problemov. Pokojnik se je živo zanimal tudi za širšo problematiko slovenske narodne skupnosti v zamejstvu, pri čemer je bilo njegovo mnenje ali njegov nasvet vedno dragocen. Tudi ko ni bil več župan ali občinski svetovalec se je Miha Guštin čutil odgovornega za nadaljnji razvoj in napredek domače občine, tako se je bil skozi dve mandatni dobi županovanja in eno mandatno dobo občinskega upravitelja vzrastel v upravno in politično problematiko rojstnih vasi in rojstnega kraja.

Naj v miru počiva v domači zemlji. Ohranili ga bomo v zares lepem spominu. Družini in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

Spominska slovesnost na grobu bazoviških junakov

V ponedeljek popoldne je bila na mestnem pokopališču pri Sv. Ani pri spomeniku Ferdu Bidovcu, Franu Marušiču, Zvonimiru Milošu in Alojzu Valenčiču spominska slovesnost, ki jo je ob 52. obletnici njihove ustrelitve priredil Odbor za proslavitev bazoviških žrtev.

Priložnostni govor je imel Odo Kalan, ki je v slovenščini in italijanščini razvil nekaj misli o tem, da se še vedno moramo boriti za svoje pravice. Navezal se je

O zaščiti zatiranih narodov in manjšin

Pretekle dni smo slišali in brali v obveščevalnih sredstvih o problemu psov in drugih živali, ki jih ljudje v Italiji med svojimi počitnicami kratkomalo zapustijo oziroma poženejo na cesto. Nedavno je bil dnevni tisk tudi poln vesti o kitih, katerim grozi iztrebljenje zaradi pretiranega lovanja, pri čemer nosijo sramotno zastavo kot najhujši pobijalci kitov pripadniki tako kulturnega naroda, kot je norveški. Še bolj so se osramotili norveški lovci pri okrutnem pobijanju mladih tjulnov in mrožev. Vedno spet tudi beremo in slišimo o nevarnosti iztrebljanja drugih živalskih vrst. Zdi se, da so nekatere že obsojene na dokončno iztrebljenje. Toda nad tem se vsaj del svetovne javnosti zgraža in si prizadeva, da bi rešili, kolikor je mogoče, ogrožene živalske vrste. Obstaja celo mednarodna organizacija za reševanje in ohranitev ogroženih živalskih vrst. Ne obstaja pa nikakršna mednarodna organizacija za reševanje in ohranitev ogroženih narodov in manjšin.

Na svetu je na stotine narodov in manjšin pod tujo oblastjo, ki jih je obsodila na izginotje. Nekateri teh narodov in manjšin so obsojeni tudi na fizično izginotje, kot npr. armenska manjšina v Turčiji, Kurdi v Iraku, Pigmejci v Afriki, razna indijanska plemena v Amazoniji. Drugi — in teh je veliko več — pa so obsojeni na izginotje kot etnične in jezikovne enote ali skupnosti. Obsojeni so na asimilacijo ali potujčevanje, kot pravimo temu Slovenci. Pripadnikom teh ogroženih manjšin sicer ne grozi fizično uničenje, pač pa popoln razkroj njihovega narodnostnega organizma in jezikovna asimilacija.

Pred leti so zatirani narodi in manjšine veliko upali od Organizacije združenih narodov, toda to upanje se je izkazalo kot zmotno, kajti pri Združenih narodih dejansko ne gre za narode, ampak za države in velika večina teh držav je sama zainteresirana na tem, da izginejo narodne manjšine na njihovem ozemlju. Združene države Amerike so popolnoma neobčutljive in gluhe za ta problem iz enostavnega vzroka, ker je sam ameriški narod nastal iz asimilacije nešteti narodnostnih skupin, ki so se priselile v Združene države. »Melting pot«, tj. kotel za mešanje je najvišje načelo ameriške notranje politike. To mešanje sicer ni nasilno, je pa učinkovito. Vsaj tretja, če ne že druga generacija vsa-

ke priseljene narodnostne skupine se utopi v tem kotlu, če je ne obvaruje verska pripadnost, kot npr. Jude in delno Irce ali Armence. Ker je torej načelo asimilacije najvišje načelo ameriškega gledanja na nacionalne probleme, nima ameriška politika sploh nikakega razumevanja za nacionalne probleme drugod, še tem manj za zaščito narodnih manjšin. Ameriška politika je

DEŽELNI KNJIŽNIČARSKI TEČAJ

Deželno odborništvo za poklicno vzgojo in kulturne dejavnosti je zapalo prireditelj knjižničarskega tečaja Narodni in študijski knjižnici. Tečaj se bo začel v pozni jeseni, predavanja bodo v popoldanskih urah. Čas za vpis v tečaj je do 30. septembra v upravi NSK v ul. sv. Frančiška 20/I.

avtomatično sovražna vsakemu gibanju za nacionalno svobodo podvrženih in zatiranih narodov, ker vidi v tem upiranje načelu asimilacije, do katere imajo po mnenju in celo prepričanju ameriških politikov in diplomatov vse države pravico, da s tem branijo in zagotovijo svoj obstoj. To je vzrok, da ameriška notranja politika ni pokazala vse do danes najmanjše želje po zagotovitvi obstoja indijanskih plemen na svojem ozemlju, v nasprotju s Kanado, kjer velja načelo narodnostnega pluralizma in spoštovanja ter zaščite manjšin.

Iz istega vzroka nimajo Združene države nikakega razumevanja na narodnostne probleme v Sovjetski zvezi. Simpatizirajo sicer s posameznimi disidenti, a popolnoma brez poslušanja so za problem narod-

dalje na 7. strani ■

—o—

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

bo organiziral v šolskem letu 1982/83 sledeče tečaje:

V tržaški pokrajini:

1. Dvoletni tečaj za kvalifikacijo kamnosekov (I. letnik);
2. Tečaj s specializacijo za prevajalce slovenskega jezika;
3. Tečaj s specializacijo za programerje elektronskih računalnikov;
4. Tečaj iz cvetličarstva;
5. Tečaj iz čebelarstva.

V goriški pokrajini:

1. Izpopolnjevalni tečaj iz strojepisja.

Vpisovanje in podrobnejše informacije dobite od 1. do 15. septembra: v Trstu na sedežu Kmečke zveze, ul. Cicerone 8/B — v Gorici na sedežu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, Travnik 11 (P.zza della Vittoria).

na zgled štirih žrtev, ki so umrle za narod, in zaključil, da je dolžnost nas vseh, da se borimo za uresničitev po ustavi priznanih pravic.

Odbor za proslavitev bazoviških žrtev in borčevske organizacije pa vabijo vse, da se udeležijo tudi spominske slovesnosti, ki bo v nedeljo, 12. septembra, ob 16. uri na bazoviški gmajni. Na tej komemoraciji bo v nedeljo nastopil tudi mešani pevski zbor KD Primorsko iz Trebč.

Nadaljevati s sodelovanjem obeh Goric

Občina Gorica in skupščina občine Nova Gorica že veliko let sodelujeta na raznih področjih; ustvarjeno je bilo v teku zadnjih dvajsetih let tisto ozračje, ki je dalo tako enemu kot drugemu mestu veliko veljavo v evropskem merilu, saj sta Gorica in Nova Gorica znali oblikovati tako medsebojno politiko, ki je bila in je še vzgled vsemu svetu. A tudi ljudje, preprosti občani, so v teh letih znali potrpežljivo vztrajati v obojestranskem spoznavanju, spoštovanju, v gojenju raznih oblik sodelovanja na številnih področjih (kulturnem, športnem, turističnem, gospodarskem) ... in tako je tudi prav, oziroma potrebno je, da se izkoristijo vse možnosti, da ta odprta meja postane tisti resnični dejavnik, ki bo pripomogel, da bo prijateljstvo na tem koščku zemlje vedno globlje in sodelovanje vedno tesnejše.

Skrb, da se položaj izboljša, je v prvi vrsti na ramenih občinskih upraviteljev in političnih dejavnikov, ki vodijo politično življenje na obeh straneh meje. Ti morajo najprej čutiti potrebo po tesnejšem skupnem delu, po odgovornih odločitvah o skupnih perspektivah. In tako je tudi v resnici bilo že pred dvajsetimi leti, ko sta prav obe občinski upravi stopili na pot odprtega dialoga in iskanja rešitev vsem tistim skupnim vprašanjem, ki so bila težko rešljiva ali pa so zahtevala skupnega truda za dokončno rešitev. Nekatera vprašanja, kot je tudi naravno, so ostala nerešena in bodočnost bo pokazala, koliko je skupne volje, da se še ta rešijo. Sodelovanje je tako pred dvajsetimi leti steklo in ne bomo pretiravali, če zapišemo, da so tudi sestavljalci osimskih sporazumov, ki so to odprto in prijateljsko stanje potrdili, upoštevali odprtost goriške meje. Obenem so osimski sporazumi naložili tako Italiji kot Jugoslaviji nekatere dolžnosti in naloge, ki jih bo mogoče rešiti samo z dogovarjanjem.

Kot smo rekli, občinski upravi že dolgo let sodelujeta in se od časa do časa njujni najvišji predstavniki srečajo na uradnih sestankih z namenom, da preverijo možnosti nadaljnega skupnega dela in da prediskutirajo vse skupne probleme. Srečanja pa niso samo uradna, veliko je tudi srečanj prijateljskega ali tudi osebnega značaja med upravitelji obeh mest; na kulturnih srečanjih, sejamskih prireditvah in

tako dalje. Današnja občinska uprava v Gorici, ki je leta 1980 dobila nov občinski odbor, se je prvič sestala z novogoriškimi upravitelji nekoliko mesecev po izvolitvi, to je februarja 1981. Srečanje je bilo v Gorici in je služilo kot prvi korak k nadaljevanju že ustaljene tradicije; vendar obisk ni bil samo vljudnostnega značaja. Občinski moške obeh mest so sklenili in kasneje tudi imenovali tri komisije, ki naj bi stalno spremljale razna vprašanja s področja prostorskega načrtovanja, kulture in gospodarstva. Komisije so začele z delom, potem so prišle volitve v novogoriški občini, z zamenjavo vodstvenih organov (predsednika in izvršnega sveta), prvi obisk pri občinskem odboru v Gorici, vmes so bila še druga srečanja, potem poletne počitnice.

Sedaj se občinski upravi pripravljata na ponovno srečanje med občinskim odborom in izvršnim svetom, srečanje, ki bo tokrat v Novi Gorici. Prav v teh dneh se bosta srečala goriški župan dr. Antonio Scarano

in predsednik skupščine občine Nova Gorica Zorko Debeljak, da bi se dogovorila glede dnevnega reda in datuma prihodnjega srečanja, ki bi moralo biti vsekakor v kratkem. V obdobju od prvega srečanja se je nabralo le nekaj vprašanj, ki jih morata občinski upravi skupno reševati ali vsaj poiskati primerno rešitev. Razni objekti, ki jih predvidevajo osimski sporazumi, so v gradnji ali pa bodo kmalu stekla dela za njihovo uresničitev. Občinski upravi imata možnost, da posredujejo pri osrednjih vladah in potrkata na prava vrata; če je na krajevni ravni razumevanje in dogovor, potem se tudi osrednji organi lahko odločijo za hitrejše in odločnejše posege. Vendar pri teh srečanjih ne gre samo za to; obravnavajo se tudi drugačna, bi rekli lokalna vprašanja, načrtujejo se programi za bodoče delovanje, izmenjujejo se misli in sugestije o raznih skupnih pobudah, posebno pa se utrjuje zavest, da je sodelovanje potrebno in nujno, sloneče na konkretnih vprašanjih, na odkritem prijateljstvu, na prepričanju, da se samo s skupnim delom in s skupnimi posegi lahko zagotovi bodočnost obeh mest, ki sta pravzaprav vedno in vsedalj eno mesto samo.

Pomembne goriške kulturne manifestacije

Po mednarodnem srečanju folklornih skupin, po mednarodnem tekmovanju pevskih zborov »C. A. Seghizzi«, se v Gorici pripravlja za prihodnji teden nova važna mednarodna manifestacija: prvi mednarodni natečaj za violiniste, ki ga organizira, pod pokroviteljstvom raznih krajevnih ustanov, uprav in ministerstev, kulturno združenje »M. Rodolfo Lipizer«. Ta natečaj bo pri nas nekaj posebnega, predvsem pa je prvi te vrste in zato je upravičeno precejšnje pričakovanje. Prijavili so se violinisti iz Avstrije, Bolgarije, Južne Koreje, Zah. Nemčije, Japonske, Jugoslavije, Poljske, Sovjetske zveze, Švedske, Italije. Nastopi se bodo začeli v sredo, 15. t.m. ob 15.30 v goriškem Auditoriju; zaključni koncert z nastopom finalistov bo v soboto, 18. t.m., ob 20.30. Najboljši bodo prejeli kar zavirljive nagrade. Gre za važno pobudo; bomo videli, kakšen bo odziv.

V organizaciji istega združenja je za ponedeljek, 13. t.m. napovedan prvi izmed koncertov velikih interpretov. V gledali-

šču Verdi bosta nastopila, ob 21. uri, violinist Boris Goldstein in pianist Leonid Brumberg; gre za ustvarjalca velikih sposobnosti in kvalitetnih zmogljivosti. Izvajala bosta dela Beethovna, Schumanna, Blocha, Brahmsa, Wieniavskega, Paganini-ja in Ravela.

Združenje »M. Rodolfo Lipizer« bo priredilo še dva koncerta in sicer 30. novembra, ko bo nastopil pianist Mihail Pletnirov, 16. februarja 1983 pa se bosta publiki predstavila pianistka Natalija Zercalova in violinist Igor Ojstrah.

—o—

TRI ZGODOVINSKE KNJIGE

■ nadaljevanje s 3. strani

ampak tudi sodoživljaj z njim njegove dogodivščine, je ta življenjepis zelo važen zgodovinski vir, mnogo važnejši tudi za rano slovensko zgodovino, kot bi se zdelo na prvi pogled, saj lahko prepoznamo v enem izmed narodov, ki so tedaj silili čez Donavo v Norik, prednike današnjega slovenskega naroda. To so bili Rugijci. Življenjepiš nam precej obširno opisuje njihove razmere in navade ter navaja tri njihove kralje, pa tudi razne bitke in politične zaplete. Žal slovenska zgodovina na ta zgodovinski vir še ni postala pozorna, ravno zato pa je nova izdaja Eugippiusovega »Življenja svetega Severina«, tako v latinskem izvorniku kot v nemškem prevodu, važna tudi za nas. Knjiga je izšla pri Univerzitetni založbi v Passauu.

Tertja knjiga, ki jo je omeniti v tej zvezi, ima naslov »Der heilige Severin« (Njegovo življenje in njegovo češčenje). Napisal jo je Rudolf Zinnhobler ter je izšla pred kratkim pri gornjeavstrijski deželni založbi v Linzu. To je knjiga večjega formata, bogato ilustrirana in lepo opremljena, ki obravnava posamezne plati zgodovinske podobe petega stoletja in Severinovega življenja na osnovi zgodovinskih in arheoloških virov. Precej celostranskih slik je tudi večbarvnih.

Posojilo za števerjanski vodovod

Med velikošmarnimi počitnicami je iz Rima prispela vest, da je tamkajšnja posojilnica Cassa depositi e prestiti odobrila števerjanski občini posojilo v znesku 275 milijonov lir za izgradnjo drugega dela občinskega vodovoda. S to vsoto bo zgrajena nova dovodna cev, ki bo črpala vodo na odseku ceste med Podgoro in pevmskim mostom ter bo po Grojni in Ščednem dospela na števerjanski vrh. Črpalna postaja, ki bo vodo pošiljala v Števerjan, pa bo v Ščednem, kjer je zagotovljena taka električna napetost, da bodo črpalke lahko nemoteno delovale.

Zmogljivost tega obrata bo 10 litrov na

sekundo (sedaj dva) in tako bo zagotovljena dobava vode za potrebe Števerjancev. Dosedanja napeljava pa, ki prihaja z Oslavja, naj bi ostala kot rezerva. Števerjanci so s to pridobitvijo zadovoljni, saj jim je oskrba vode zadnja leta delala velike preglavice, posebno v poletnem času. Zato so hvaležni bodisi občinski upravi, kakor deželni predstavnikom Slovenske skupnosti, ki so se res zavzeli za problem nas Briccev in uspeli v tej akciji. Naj omenimo še, da bodo skupni stroški za ta objekt znašali 535 milijonov lir. Dežela pa je že pred časom nakazala števerjanski občinski upravi 260 milijonov lir prispevka za isti vodovod.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka revije »Apindustria«

Nova, 6.-7. številka revije »Apindustria« pri- naša na uvodnem mestu članek svojega urednika Paola Stefanata z naslovom »Prava zgodovina Roberta Calvija se mora šele začeti«. V njem piše, da še nikdar noben tako važen finančni imperij ni tako žalostno končal. Okrog njega se je odigrala vznemirljiva igra za oblast, glede kate- re ne bo prišlo morda nikoli do razčiščenja. Ta grozljiva zgodba se s smrtjo Roberta Calvija, ki so ga našli obešenega na mostu Črnih fratrov v Londonu, ni končala, ampak se je s tem morda šele začela. Ta zgodba potrjuje, da stvarnost lah- ko še preseže fantazijo. Calvijev konec, konec moža oblasti in bančnika, razkriva ali daje uga- niti mrežo zvez, odnosov in sokrivd, ki se dan za dnem bolj širijo kot oljni madež. Avtor naglaša, da še nihče, ki je prispel na poti oblasti tako vi- soko kot Calvi, ni tako obupno žalostno končal. Sled za Calvijevimi morilci je tako negotova, da se niti ne ve, v kateri smeri jih iskati. Tudi ana- liza Calvijevih bančne dejavnosti je preveč zaple- tena, da bi mogla pripeljati na jasno. Njegova človeška zgodba se je končala pod tistim london- skim mostom, njegovo resnično življenjsko zgod- bo pa bo treba še vso raziskati in bogve kaj bo razkrila. Calvi je bil največji zasebni bančnik v Italiji in to daje misliti.

Mario Burba objavlja nekaj odlomkov svoje- ga predavanja na študijskem zborovanju v Cer- vignano »o delu kot neprestanem in krščanskem ustvarjanju«. Na omenjenem zborovanju v Cer- vignano so razpravljali o papeški encikliki »La- bore exercens«. Burbovo predavanje je zelo za- nimivo. Njegove pripombe k encikliki so tudi ne- koliko kritične, čeprav bolj posredno kot nepo- sredno. Opozarja namreč, da je le težko najti v konkretnih razmerah take oblike socialnih na- sprotij, da bi bilo možno v celoti rešiti delovne konflikte in socialne probleme. Tako npr. nikjer na svetu ni mogoče hkrati zadostiti trem glav- nim zahtevam socialne pravičnosti in blaginje, namreč po zagotovljenem delovnem mestu, po de- narni enoti z ustaljeno vrednostjo oziroma z maj- hno inflacijo in po visokih plačah. Možno je

hkrati zadostiti kvečjemu dvema teh zahtev. Ta- ko imajo npr. v Rusiji zagotovljeno delovno me- sto in stabilno denarno vrednost, manjkajo pa vi- soke plače. V Švici imajo denar s trdno veljavo in plače so visoke, a manjka zagotovljeno delov- no mesto.

Nerio Tomizza piše o Trstu pod naslovom »Pri- hodnost, ki se bliža«. Tomizza obravnava razne pojave v zvezi s podatki zadnjega ljudskega štet-

ja, npr. manjšanje števila stalnih prebivalcev v mestu, manjšanje rodnosti, vprašanje infrastruk- tur, posebno glede mednarodnih prometnih zvez, s katerimi razpolaga Trst, in drugo. Gianfranco Sorrentino pa obravnava vprašanje strokovne izobrazbe tako za podjetnike kot za delojemalce. Videmski komercialist Carlo Feruglio piše o bo- ju proti inflaciji in meni, da je odvisen izid tega boja predvsem od politične volje. Sledijo še član- ki o težavah zunanje trgovine, o izidu natečaja za prvo literarno nagrado »L'Aquileia«, o takoime- novanem furlanskem modelu razvoja, o nožarski industriji in izdelavi škarij v Maniagu kot pri- meru učinkovite male industrije, o obračunih pod- jetij po zahtevah Evropske gospodarske skupno- sti, o novih ukrepih za povečanje gradnje stano- vanj, o avtoprevozništvu za prevoz blaga v Fur- laniji - Julijski krajini in drugem.

Naši skriti prijatelji

V nekaterih zahodnih deželah doživljajo senza- cionalne naklade knjige o palčkih, vilah in škra- tih. Gre za knjige, ki prikazujejo ta mitična bit- ja kot resnične sobrevivavce ljudi na našem sve- tu, kot naše skrite sosede in prijatelje, bivajoče v gozdovih, v votlinah ali celo pod našo lastno streho. Seveda ne v modernih mestnih stolpnih in stanovanjskih kasarnah, kjer je še za ljudi premalo prostora in kjer smo vse previsoko nad zemljo, ki jo ljubijo, ampak v kmečkih hišah, tudi če so modernizirane in preurejene, v toplih hlevih, v kozolcih, v žitnicah in kaščah, v vinskih hramih in kletih, vse od obmorskega Krasa prek Nanosa in Snežnika do Alp, Pohorja in Pa- nonske ravnine. Zelo radi imajo prijazno Dolenj- sko. O njih je pisal Trdina v svojih povestih o Gorjancih, še več pa vedo povedati o njih sloven- ske pravljice. Naše nekdanje babice so si bile z njimi zelo na roke in so rade pripovedovale o njih otrokom. Ti so si bili kar domači z njimi.

Seveda so bivali palčki, škrti in vile tudi v drugih evropskih deželah, toda bogve zakaj so se počutili najbolje v slovenskih deželah in tod jih je bilo največ. Samo da je stopil človek malo glob- lje v gozd, jih je že videl, otrokom pa so se radi pokazali tudi na domačem dvorišču ali v hlevu ali pod kozolcem. Nihče se jih ni bal, vsakdo je vedel, da so to človekovi prijatelji. Včasih so le

škrti komu ponagajali, posebno kakemu pohlep- nežu. Ni si mogoče predstavljati knjige sloven- skih pravljic brez palčkov, škrtov in vil.

Toda odkar se je toliko ljudi preselilo v me- sta, je vse manj slišati o teh mitičnih bitjih, na- ših prijateljih. Palčki, škrti in vile nimajo radi mest. Po pravici rečeno, se jih celo bojijo in ni- koli ne zaidejo vanje. Rajši imajo kmečko pokra- jino, vasi in posebno kmečke hiše na samem, kjer je najmanj hrupa. Ne moti jih hrzanje konj, mukanje krav, blejanje ovc, meketanje koz, ko- kodakanje kokoši, petelinje petje in niti ne gaga- nje gosi ali rakanje vran nad poljem. Moti pa jih ropot avtov in tovornjakov, hupanje, trušč letal- skega prometa, asfalt in železobetone. V betonske stene si ne morejo kopati prehodov in skrivališč.

Ker pa živi danes velika večina ljudi v mestih in je otrok vedno manj, tudi ni več veliko slišati o palčkih, škrtih in vilah. Mladinske knjige za naše otroke jih skoraj ne omenijo več. Marsikak sodobni otrok sploh ne ve več, kaj so palčki ali vile. Toda mnogi odrasli ljudje, ki so v svoji mla- dosti toliko slišali o teh prijaznih mitičnih bitjih, pa zdaj živijo v mestih, kjer se kljub ropotu mo- torjev in hrušču prometa pogosto počutijo osam- ljene, se z domotožjem spominjajo nanje in zato so veseli, če dobijo v roke novo knjigo, ki jim

dalje na 6. strani ■

Letošnja »DRAGA«

V petek, 3. t.m. ob pol šestih zvečer je vodstvo Društva slovenskih izobražencev seznanilo jav- nost z imeni predavateljev na letošnji »Dragi«, kot se imenujejo vsakoletni študijski dnevi po vasi Draga pri Bazovici, kjer so se odvijali pr- votno. Predstavitve je bila na sedežu društva v ulici Donizetti 3 v Trstu.

Javnost je tako končno zvedela, da bodo pre- davali na letošnjih študijskih dnevih gospodje Ivo Jevnikar, Svetozar Stojanović iz Beograda, Vinko Ošlak iz Celovca in Franc Rode iz Rima.

Takoj za tem je sledilo prvo predavanje. Pre- daval je Ivo Jevnikar, mlad časnikar, ki je naši javnosti že zelo znan, o temi »35 let političnih in pravnih bojov Slovencev v Italiji«. V preda- vanju je nanizal zelo veliko zgodovinskih podat- kov in podal v spretnem prijemu in v zgoščeni obliki takorekoč vse, kar je potrebno vedeti o boju naše manjšine za jezikovne, šolske, kultur- ne in upravne pravice na Tržaškem, Goriškem,

v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini. To je boj, v katerem je doživljala naša manjšina mno- go porazov in neuspehov, pa tudi nekaj pomemb- nih uspehov, npr. na šolskem področju. Snov pa je bila seveda taka, da mu ni dopustila kakih predvidevanj za prihodnost. Zato je predavanje izzvenelo nekam pesimistično.

Diskusija se ni mogla prav razviti, verjetno prav iz občutka, da so mnoga vprašanja naše manjšinske politike še tako nerazčiščena in tako zapletena, da skoro nima pomena razpravljati o njih kot o nečem konkretnem.

V soboto popoldne je na vrtu Marijanišča na Opčinah predaval univ. prof. dr. Svetozar Stoj- anović o temi »Marksizem kot družbena teorija in ideologija«. Prof. Stojanović pripada skupini uni- verzitetnih profesorjev iz Beograda in Zagreba, ki je izdajala revijo »Praxis« in je imeal ideološke spore z jugoslovanskimi oblastmi, zakar so njeni člani tudi izgubili službo kot univerzitetni preda-

vatelji. V svojem predavanju je opozoril na tisto, v čemer se je Marx po njegovem mnenju motil, bodisi zaradi pomanjkljive analize socialnega sta- nja in revolucionarnih sil v svojem času bodisi ker ni upošteval vseh sil, ki uplivajo na razvoj, pa tudi ker ni mogel predvideti marsičesa, kar se je očitneje razodelo pozneje. Zato nima smisla prisegati na Marxa kot na nekaj nedotakljivega. Niti sam ni tako pojmoval svoje filozofije in socialne teorije. Položil je v socialni razvoj mi- selne smernice in klice, ki bi jih bilo treba raz- viti naprej. Rekel je med drugim: »Marx je nedvomno eden najbolj brezkompromisnih dia- lektikov v zgodovini človeškega duha. Vendar pa, ko iz preteklosti in sedanjosti obrača pogled v prihodnost, kajkrat vendarle odstopa od dialek- tike. V njegovi viziji komunizma je čutiti na- sprotje med nagnjenostjo k dialektiki in utopijo končne raztujitve«. Marx-dialektik eksplicitno zavrača možnost, da bi bil komunizem konec in cilj zgodovine. In vendar je on, tu in tam in to ne samo v zgodnjih delih, opisoval komunizem kot družbo, v kateri se bodo polegla vsa osnovna nasprotja, še celo nasprotja med eksistenco in

Sodobno kmetijstvo

Vitamini in njihovo pomanjkanje

Vitamini so snovi, ki uravnavajo vso presnovo v telesu; niso beljakovine ali maščobe, pač pa organske snovi, ki s hormoni, encimi in mineralnimi snovmi skupno delujejo in vplivajo drug na drugega. Vsak vitamin deluje na svoj način, nastajajo pa v rastlinah pod vplivom sončnih žarkov ali pa se tvorijo v telesu samem. Poimenujemo jih po abecednem redu A, B, C, D, E in vseh trideset razvrščamo po bolezenskih znamenjih, ki se kažejo ob pomanjkanju tega ali onega vitamina v organizmu. Bolezni, ki se razvijajo, če je vitaminov premalo, imenujemo hipovitaminoze, če pa določenih vitaminov sploh ni, tedaj govorimo o avitaminozah. Večinoma pa se dogaja, da hkrati primanjkuje več vitaminov. Vitaminoze se posebno pri mladih živalih večinoma pojavljajo zaradi enolične hrane, zlasti ob pomanjkanju zelene krme, pa tudi pri prebavnih motnjah, vnetju črevesja in glistavosti. Tudi nekatere kemične snovi v rastlinah, kot so močvirska preslica, praprotni in plesniva hrana, zavirajo delovanje vitaminov, kar je posebno opaziti, če konji uživajo barjansko preslico.

Vitamin A pospešuje rast, ker ureja obnovo telesnih celic in pospešuje presnovo maščob. Največ ga je v zelenih rastlinah, travi in detelji, tudi če so silirane, dalje v korenju in kolerabi in ne prestari mrvi. Več pa ga je v neposnetem mleku in ribjem olju, zela malo pa v posnetem mleku in sirotki, povsem pa ga pogrešamo v žitnem zrnju, krompirju, pesi in repi, pa tudi v suhih stročnicah, otrobih in slami.

Pomanjkanje tega vitamina zmanjšuje odpornost telesa proti vnetju dihal, prebavil, glistavosti, saj se na sluznicah teh organov pokažejo spremembe, ki omogočajo množenje in napadalnost tistih mikrobov, ki sicer niso nevarni. Pomanjkanje vitamina A izzove bolezenske spremembe na očesni roženici, povzroča živčne motnje in okvare vidnega živca. Zlasti opazimo to obolenje pri piščancih, ki jih krmimo samo s koncentratu ali krompirjem, ječmenom in

sirotko oziroma posnetim mlekom. Pri prašičih prevladujejo živčne motnje, kot so nezanesljiv hod, božjastni krči in ohromelost. Če breje svinje dalj časa ne dobivajo zadosti tega vitamina, tedaj pogosto zvržejo ali povržejo mrtve pujske, včasih pa so mladiči slepi ali pa se že rodijo kot spački. Pri pomanjkanju vitamina A, se svinje slabo gonijo ali pa je bukanje tako tiho, da ga tudi spregledamo, včasih pa se pogosto preganjajo, a se ne obrejejo.

Domnevamo, da je med vitamini A in E neka zveza, tako da se vitamin A v telesu ne more obdržati, če ni tudi vitamina E. Pri teletih so obolenja zaradi pomanjkanja vitamina A bolj redka, ker ga dobijo dovolj v neposnetem mleku ali rastlinah. Če pa jih dalj časa krmimo s slabo sušenim ali kasno sušenim senom, se pojavi nagnjenost k črevesni bolezni ali driski. Avitaminozo A preprečimo tako, da dajemo rastlinsko krmo; zeleno travo in deteljo, če pa je le mogoče, naj se živali pasejo, kar posebno velja za breje svinje; pokladajmo pa jim kolerabo, peso, korenje, seno in silažo, zdravljenje pa prepustimo živinozdravniku.

Vitamini B skupine pospešujejo preosnovo ogljikovih hidratov. Zato prašiči bolje izkoriščajo krompir in peso, če dodamo krmilni kvas in otrobe. Pri pomanjkanju teh vitaminov so najbolj očitne živčne motnje; živali zgubljajo ravnotežje, prijemljejo jih krči in škripajo z zobmi, pri pujskih pa se pojavi še vnetje kože in izpadanje ščetin. Pri konjih je opaziti pijano bolezen. Goveja živina teh bolezni ne pozna, ker v njihovem vampu določene prabavne glivice same ustvarjajo vitamine B skupine.

Avitaminozo B pri perutnini zdravimo z dodajanjem krmilnega kvasa v krmo.

Vitamin C pospešuje razkrajanje beljakovin na posamezne kisline in krepi organizem proti kužnim boleznim, ki se razvijajo zaradi oslabelosti telesa. Vitamin C s kuhanjem razkrajamo, največ pa ga je v presni zelenjavi, sadju, korenju, pa tudi v

okisani krmi ter hitro posušenem senu, skoraj nič pa ga ni v senu, ki ga dalj časa sušimo na tleh.

Avitaminozo C preprečujemo tako, da živalim pokladamo presno zeleno krmo, kot so trave, detelje, ohrovtovo listje, krompir, korenje in pesno perje, pozimi pa dodajamo prašičem ribjega olja, toda le v količinah, ki jih predpisuje živinozdravnik.

(dalje)

Z. T.

—o—

O ZAŠČITI ZATIRANIH NARODOV IN MANJŠIN

■ nadaljevanje s 4. strani

ne avtonomije ali za osvobodilna gibanja tolikih neruskih narodov v Sovjetski zvezi. Po njihovem ima Sovjetska zveza ali bolje rečeno Rusija popolno pravico porušiti vse druge narode, le da naj bi tega ne delala na nasilen, ampak na takorekoč demokratičen način, kot se je to zgodilo in se še dogaja v Združenih državah. Problem kakšne Ukrajine, Bele Rusije, Kazahstana ali Georgije kot posebne narodne in politične enote je ameriški politiki popolnoma tuj, kajti tudi sama nikakor ne želi, da je kdo spomni na to, da si je šele v preteklem stoletju priključila Kalifornijo, Texas in celo vrsto drugih južnih držav, katere je iztrgala Mehiki in ki so imele tedaj po večini mehiško, špansko govoreče prebivalstvo. Tudi Havai so šele malo časa ena od petdesetih »držav«, tj. avtonomnih dežel ameriške zvezne države, prej so bili neodvisna država s polinezijskim prebivalstvom, potem ameriška kolonija in končno so si jih Združene države anektirale, ko je število Američanov na otočju daleč presegló domačine. Zato ameriški državniki ne slišijo radi o osvobodilnih gibanjih in o zahtevah po neodvisnosti.

Edino upanje za zatirane manjšine in narode v nevarnosti asimilacije lahko pride zato le od prebujanja politične zavesti o teh problemih po vsem svetu in od kake nove mednarodne organizacije, ki bi si vzela k srcu problem manjšin in zatiranih narodov.

esenco človeka. Če razumemo preobrat iz razredne v brezrazredno družbo v absolutnem smislu, potem dialektika ukinja sama sebe, ker predvideva družbo, ki ji ne bo več vladalo njeno temeljno načelo — boj nasprotij.»

V nedeljo po maši, ki jo je imel škof Bellomi, je predaval Vinko Ošlak. Predavanje je imelo naslov »Mit revolucije v delu današnje teologije«. V bistvu je opozarjal, da revolucija ne reši nič, ker razbija in ruši. Potrebno pa je graditi in razvijati za reševanje problemov in nasprotij. Zato Cerkev, ki razume človeka in mu hoče dobro — ter ve, kaj je v njegovo dobro — ne spodbuja nobene socialne revolucije, ampak si prizadeva za organski razvoj. Predavatelj je nanizal veliko izvirnih misli, plod lastnih razmišljanj in spoznanj, navajal pa je tudi mnoge citate iz raznih filozofov in teoretikov. Užitek je bilo poslušati njegove sveže, izvirne misli in spoznanja, vendar je ostajal na splošno preveč na ideološki ravni, v sferi teorije.

Popoldne je sledilo še zadnje predavanje, ki je imelo naslov »Duhovni tokovi v današnji Evropi«. Njegovo vsebino dovolj jasno nakazuje že

naslov. Predaval je Franc Rode, bivši bogoslovni profesor v Ljubljani in zdaj dejaven v Rimu v vodstvu ene izmed vatikanskih tajništva za ne-
verne.

Debate po vseh predavanjih so bile umirjene in sorazmerno kratke. Debata se je enkrat razvnela le po predavanju g. Rodeta, ko so posegli v diskusijo prof. Vinko Beličič, pisatelj Alojz Rebula in pisatelj Boris Pahor, obravnavajoč vprašanje pretirane seksualizacije in celo pornografije v sodobni slovenski literaturi, kar si razlaga Beličič kot posledico vdora freudizma z njegovo seksualno teorijo v književnost. Pahor je trdil, da Freudov nauk ni kriv za to, ker to kar je učil Freud, je čisto znanstveno. Rebula pa je opozoril na čudno in neokusno provincialno miselnost in manjso posnemanje pri mnogih slovenskih pisateljih naših dni. V svoji plitvosti in provincialnosti vidijo v pornografiji vrednoto, ki jo je treba uvajati tudi v slovensko literaturo. Toda ta izpad na literarno področje je bil kmalu zaključen in diskusija je tekla nadalje brez prave temperamentnosti in zainteresiranosti spet na filozofski oziroma ideološki ravni.

Na splošno bi lahko rekli, da je bila letošnja Draga preveč v znaku ideološkega razpravljanja, ki ni zgrabilo poslušalcev. Ploskanja je bilo bolj malo. Niti diskutanti niso mogli občinstva razgreti, razen dveh, treh, ki so doživeli nekaj več priznanja, kot npr. omenjeni trije.

Številni poslušalci so menili, da bi se morali v Dragi ukvarjati predvsem s problemi slovenskega naroda in šele v drugi vrsti reševati splošne ideološke probleme, če mikajo nekatere tudi ti. Opaziti pa je bilo, vsaj letos, neko umikanje, če že ne strah pred problemi resničnega slovenskega življenja. Morda pa tudi podzavestno podcenjevanje slovenskih problemov in razsežnosti, kot so npr. nakazovali izrazi »slovenska ideološka gredica« in zoperstavljanje ljubljanske provincialnosti Parizu itd. Po našem pač lahko ima Ljubljana različne presoje od Pariza, že zaradi različnih interesov, kulture in tradicije, vprašanje je le, na kak način to izrazi. Da pa je njen način pogosto res provincialen in neokusen, to je imel diskutant popolnoma prav, kar je dokumentiral tudi s citati.

- *Jejzes, jejzes, Jakec moj, kej bo z nami, če bo šlo taku naprej?*
- *Ja, dosti dobrega si ni za čakati. Ma kej te je zdej splašilo?*
- *Ma kej ne videš, kaku gre ta reakcija naprej? Denmo reč na Poljskem.*
- *Je res, ja. Tam so zdej agenti ameriškanskega imperjalizma zmešali glave prfina delaucem. Jest jeh prou ne zastopem. Jemajo socjalizem, jemajo oblast jn še zmiri jem nekaj ni prou. Kar naprej nekej protestirajo, demonstrirajo jn vse sorte. Jeh more Amerika dobro plačati, de nečejo bet u miri.*
- *Ma Jakec, kej si ti zastopu? Ma kadu na Poljskem strelja pruti deloucam jn jeh zapira u lagerje? Kej ni tu tisti general, tisti Jaruzelski? Jn kadu je narbol pruti deloucem, če ne ameriškanski imperijalisti? Dragi moj, tista ameriškanska Čija je zvita ku kača. Uana je spraula svoje agente prfina u Poljsko partijo jn centralni komite. Jn tisti Jaruzelski dela za Ameriko.*
- *Ma dej, dej Mihec, ne stoj govort taku naumno! Sej hode Jaruzelski po direktive u Moskvo.*
- *Dragi moj, tisto je vse finta. Pej kej ti znaš, s kom drži Moskva? Kej ne videš, kaku se zdej vsi mešajo? Kej ne videš,*

de kapitalisti u Evropi držijo bol z Rusjo ku z Ameriko? Sej dajejo Rusam vsoto tehnologijo za tisti sibirski gaš.

- *Pej zakej se pole Reagan taku jajca zastran tega? Ke uan be tou Ruse sabotirat zatu ke je na Poljskem vojaška diktatura.*
- *Bejži, bejži Jakec! Vse tisto so samo čakole. Se jezi, ja, ma vselih pošilja Rusam žito, de bojo jemeli kej jest. Jn usa tista jeza zastran Poljske je samu zatu, de se ne bi ledje dogoveli, de je Jaruzelski njuh agent.*
- *Ma Mihec, tu ne more bet! Sej je Jaruzelski tudi kapo od Poljske partije jn Rusi ga forte pošacajo. Tu pomeni, de je Jaruzelski na ta pravi liniji jn de brane socjalizem.*
- *Ma kašen socjalizem brane? Taku, de zapira delouce? Pej kadaj so bli generali za socjalizem? Ti ne smeš gledati, kej uani govorijo, ma kej delajo. Rusi jn Amerikanci se res med sabo zmerjajo, ma jest rečem, de so vre zmenjeni. Sej so bli pred leti tudi Hitler jn Stalin zmenjeni; jn glih na račun Poljske. Dragi moj, ti ne znaš, kej je politika. Morbet so Rusi celo Poljsko z delouci vred vre prodali Ameriki. Zatu, de bojo dobivali žito jn tehnologijo. Jn ke Poljski delouci čejo po vsej sili komendirat, jeh tisti Jaruzelski drži nazaj.*
- *Ma dej, dej! Rusi se ne bojo kar taku odrekli Poljski.*
- *Kar taku ne. Ma za žito jn tehnologijo pej ja. Dnar je sveta vladar, dragi moj. Jn narbrž so Rusi Poljakov siti tudi zatu, ke so taku pobožni. U Kremlju so narbrž odločili: »ben, že ke v Poljaki tolko moleste, boste an drek jemeli socjalizem; nečko bejžte pod kapitaliste, de vam bojo pili kri!« Jn Jaruzelski jema tu funkcijo, de zabrane Poljskem deloucem, de be pršli na oblast jn naredili socjalizem.*
- *Ma vselih se mi zdijo te tvoje ideje nomalo štrambaste...*
- *Se zna, da so štrambaste. Kašne pej čejo bet ses tem, kar se godi po sveti?*

Nova številka mesečnika „Dom“

Nova, dvojna, julijska in avgustovska številka medfarnega lista »Dom« za Slovensko Benečijo prinaša na prvi strani dva članka o umrlem župniku Rinu Markiču, enega v italijanščini in drugega v narečju Slovenske Benečije. Pri italijansko napisanem članku gre za odlomek iz govora videmskega nadškofa monsignora Battistija v spomin rajnemu Markiču. Drugi članek je podpisan z začetnicama M.Q. Oba članka poudarjata veliko ljubezen, ki jo je čutil don Markič do svojega ljudstva, in njegovo veliko prizadevanje za duhovni in kulturni blagor prebivalstva v Slovenski Benečiji. Na drugi strani pa najdemo članek z naslovom »Buog te loni, pre Rino« in spominsko pesem v Markičev spomin s podpisom »Ponediščak«. Obvestilo v italijanščini pa opozarja, da je odprta nabirka za dve dvorani za verske in kulturne namene v župniji Njombe v Tanzaniji v Markičev spomin. Dva druga članka v narečju prikazujeta težko poletno delo ljudi v Slovenski Benečiji in pomen sejmov za tamkajšnje prebivalstvo, posebno v preteklih časih. V tem drugem članku najdemo lep in značilen stavek: »Viera je bila življenje v popolni mieri«, nanašajoč se na dejstvo, da so se tudi sejmi vršili okrog cerkve, ker cerkev je bila središče vsega življenja in tudi vsega veselja.

Nadaljuje se dolga in zanimiva razprava o krajevnih imenih v Beneški Sloveniji. Avtor B. Z. razlaga tokrat izvor krajevnih imen Hrastovije, Ušiuca, Ošnije in Zabardo in pri tem dokazuje ne le veliko jezikovno in etimološko znanje, ampak tudi bistrost in sposobnost, da ugaane pravo. Ne da se zapeljati od navideznih jezikovnih podobnosti, čemur podležejo skoro vsi jezikoslovci in tudi etimologi. Isti avtor nadaljuje razpravo o starih slovenskih napisih v Nadiških dolinah. Obe razpravi sta pisani v italijanščini in sta tako dostopni tudi italijanskim jezikoslovcem in zgodovinarjem.

Z začetnicama V.B. je podpisan članek »Romanja na Svete Višarje«. Članek, napisan v knjižni slovenščini, pa opisuje tudi romanja na Staro goro. Posebno simpatično v članku je tudi to, da uporablja pravilna krajevna imena in da tako iz Rajblja ni napravil Rablja kot toliko drugih slovenskih publicistov in celo jezikoslovcem.

Med krajšimi članki na peti strani naj omenimo v italijanščini napisano poročilo o letošnjem kulturnem srečanju ali »sejmu« v Št. Petru za praznik svetih apostolov Petra in Pavla ter krajše dopolnilo o člankih v prejšnjih številkah o enem prvih slovensko-beneških piscev Ivanu Obalu. Prof. Martin Jevnikar v Trstu je namreč odkril in poslal avtorju člankov še nove podatke o Obalu.

Zelo zanimiv je italijansko napisan članek »Rešiti našo jezikovno dediščino«, ki opozarja na hudo odgovornost otroških vrtcev in župnij, ki pomagajo raznarodovati ljudstvo, ker ne priznavajo pravice otrok in vsega ljudstva do lastnega jezika. To je, kar zadeva vrtce, tem hujše, ker ostajajo otroci v vrtcih ves dan. Drugi članek, z naslovom »Buog nam pomagaj!« pa v sarkastičnem tonu prikazuje izkušnje slovenskega učenca v italijanski šoli, kjer je že dvakrat padel, ker je baje trde glave oziroma ker se baje ne zna izražati. Toda saj mu ne pustijo, da bi se izražal tako, kot bi se rad in kot zna, namreč v svojem jeziku.

Naši skriti prijatelji

■ nadaljevanje s 6. strani

govori o palčkih. V tem je vzrok uspeha današnjih bestsellerjev o palčkih, škrtatih in vilah. Ceprav skora vsi vedo, da so to pravljice, se jim zdi vendar lepo verjeti, ali se delati, kot da verjamejo, da živijo nekje poleg nas tudi taki skriti, majhni, ljubeznivi naši prijatelji, vedno pripravljene, da nam pomagajo in sočustvujejo z nami, če se najdemo osamljeni ali v nesreči in nam je hudo pri srcu.

Res, v naših mestih ni več prostora za mitična bitja. Toda ljudem je žal za njimi, dolgčas jim je po njih, zato bi radi vsaj brali o njih, radi bi si jih spet priklicali v spomin in si oživili iluzijo, da nismo nikoli čisto sami in da niso vsi na tem našem trdem, neusmiljenem svetu velikih mest brezbrizni do njih. Ne, nekje v nekem rovu v

gozdu, na gmajni, v kaki votlini ali pod kakim kozolcem prebivajo palčki in nas prijazno opazujejo, ko gremo mimo. Pripravljene so nam pomagati, če se najdemo v stiski, kakor so pomagali Sneguljčici in še marsikom, ali nam vsaj delati družbo ob samotnih večerih, tudi če jih ne vidimo. In v tem hrepenenju po naših nekdanjih nevidnih, a tako domačih in zvestih prijateljih je vzrok tolike popularnosti in knjigotržnega uspeha knjig o palčkih in vilah na zahodnoevropskih knjižnih trgih.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151